

מלאכה בחולו של מועד

נאמר בענין חג המצות, "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּאָכַל מִצֹּת וּבֵיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לֵה' אֶלְקִיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה" (דברים ט"ז ח').

ואמרו חכמים, שהושוו ששה ימים ליום שביעי, לומר לך, כשם ששביעי עצור ממלאכה, כך כל ששה עצורים ממלאכה, אלא שלא הושוו לגמרי, שביעי עצור מכל מלאכה, וששה אין עצורים מכל מלאכה.

ומסר הכתוב את הדבר לחכמים, לומר לך, איזו מלאכה אסורה בחולו של מועד, [כדי שלא יטרחו במועד], **ואיזו מלאכה מותרת** [כדי שלא יבואו לידי הפסד].

ולהלן יתבאר בעזה"י, שלדעת משנתנו, מלאכה שבאה להציל מהפסד, מותר לעשותה בחולו של מועד. ועוד יתבאר בעזה"י, שיש החולקים על משנתנו.

השקיית שדה בחולו של מועד

א. דעת משנתנו.

לדעת משנתנו, לא התירו להשקות שדות בחול המועד, אלא בהתקיים שני תנאים. (א) תנאי אחד הוא, שההשקאה באה להציל את התבואה מהפסד. (ב) ותנאי שני הוא, שלא תהא ההשקאה על ידי טורח מרובה.

ואם כן, שדה בית הבעל, שגם כשלא ישקוה לא תיפסד תבואתה, ואין משקים אותה אלא למהר גידוליה, מאחר שההשקאה אינה מצילה מהפסד, אלא רק מביאה תוספת רווח, ההשקאה אסורה בחול המועד בכל אופן, ואפילו במקום שאין טורח, כגון להשקות ממעיין, ואפילו במקום שאין חשש שיבוא לידי טורח, כגון שהמעין ישן [=שלא יצא בתחילה, וכבר החזיק דרכו, שנובע מזמן מרובה], ואין לחוש שיפלו צידיו, ויצטרך לטרוח להקימם.

ושדה בית השלחין, שאם לא ישקוה תיפסד תבואתה, מאחר שהשקאתה באה להציל את תבואתה מהפסד, ההשקאה מותרת, ובלבד שתהא שלא בדרך טורח, כגון ממעיין, הסמוך לשדה, שנוטל משם מים ומיד משקה, ואפילו הוא חדש [=שיצא בתחילה, כלומר עכשיו התחיל לנבוע], ויש לחוש שיפול, ויבואו לידי טורח שיצטרך לחזק דפנותיו, כל זמן שלא נפל, ובפועל בו אין טורח, מותר להשקות ממנו. אבל על ידי טורח אין להשקות, ולכן אין להשקות, במי קילון [הם מים בבור עמוק, שיש בהם טרחה יתירה, שצריך תחילה לדלותם בדלי, קודם שיוכלו לטלם מכאן לשדה], והוא הדין שאין להשקות במי גשמים, [שנקוו על פני האדמה, ובדף ד' יתבאר בעזה"י מדוע אינם נידונים כמי